

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ПРОБЛЕМНОГО МОНІТОРИНГУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

© 2017 КРУГЛОВА О. А., КОЗУБ В. О.

УДК 65.012.12:339.5.012

Круглова О. А., Козуб В. О. Формування системи показників проблемного моніторингу фінансових результатів торговельного підприємства

Метою статті є визначення теоретичних засад і розробка науково-методичних і практичних рекомендацій з обґрунтування цільових значень показників фінансових результатів для організації проблемного моніторингу на підприємствах торгівлі. Визначено, що завдання проблемного моніторингу фінансових результатів залежать від стадії життєвого циклу торговельного підприємства. Його перебування на стадії розвитку, становлення чи спаду потребує диференціації як цілей управління, так і цільових значень фінансових результатів. Ураховуючи послідовність визначення фінансових результатів, доведено, що основним об'єктом проблемного моніторингу є показник чистого фінансового результату. Для забезпечення беззбиткової діяльності торговельного підприємства цільовою настановою з формування його чистого фінансового результату є досягнення нульового значення; для збереження темпів зростання та рентабельності власного капіталу – фінансовий результат, визначений з урахуванням максимальної рентабельності власного капіталу для цього підприємства; для максимізації фінансового результату та забезпечення рентабельності власного капіталу на рівні підприємств-конкурентів – фінансовий результат із урахуванням максимальної рентабельності власного капіталу за даними бенчмаркінгового аналізу.

Ключові слова: управління, підприємство, моніторинг, проблемний моніторинг, фінансовий результат.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 3. **Бібл.:** 14.

Круглова Олена Анатоліївна – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки та управління, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: ekruglova767@gmail.com

Козуб Вікторія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: kozub.viktoria71@gmail.com

УДК 65.012.12:339.5.012

Круглова Е. А., Козуб В. А. Формирование системы показателей проблемного мониторинга финансовых результатов торгового предприятия

Целью статьи является определение теоретических основ и разработка научно-методических и практических рекомендаций по обоснованию целевых значений показателей финансовых результатов для организации проблемного мониторинга на предприятиях торговли. Определено, что задания проблемного мониторинга финансовых результатов зависят от стадии жизненного цикла предприятия. Его пребывание на стадии развития, становления или спада требует дифференциации как целей управления, так и целевых значений финансовых результатов. Учитывая последовательность определения финансовых результатов, доказано, что основным объектом проблемного мониторинга является показатель чистого финансового результата. Для обеспечения безубыточной деятельности торгового предприятия целевой установкой по формированию его чистого финансового результата является достижение нулевого значения; для сохранения темпов роста и рентабельности собственного капитала – финансовый результат, рассчитанный с учетом максимальной рентабельности собственного капитала для данного предприятия; для максимизации финансового результата и обеспечения рентабельности собственного капитала на уровне предприятий-конкурентов – финансовый результат с учетом максимальной рентабельности собственного капитала по данным бенчмаркингового анализа.

Ключевые слова: управление, предприятие, мониторинг, проблемный мониторинг, финансовый результат.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 3. **Библ.:** 14.

Круглова Елена Анатольевна – кандидат экономических наук, профессор, профессор кафедры экономики и управления, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: ekruglova767@gmail.com

Козуб Виктория Александровна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международной экономики, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: kozub.viktoria71@gmail.com

UDC 65.012.12:339.5.012

Kruhlova O. A., Kozub V. O. The Formation of a System of Indicators of Problem Monitoring of the Financial Results of Trade Enterprise

The article is aimed at defining theoretical foundations and developing scientific-methodical and practical recommendations on substantiation of target values of indicators of financial results for organization of problem monitoring at trade enterprises. It has been determined that the tasks of problem monitoring of financial results depend on the certain stage of the life cycle of enterprise. Its staying at the stages of development, formation or recession requires differentiation of both management goals and target values of financial results. Taking into consideration the coherence of determination of financial results, it has been proved that the main object of problem monitoring is the indicator of net financial result. In order to ensure the break-even activity of a trade enterprise, the target setting for the formation of its net financial result is to achieve zero value; to maintain the rate of growth and profitability of equity capital – a financial result, calculated according to the maximum profitability of equity for the enterprise; to maximize the financial result and ensure the profitability of equity at the level of enterprises-competitors – the financial result, taking into account the maximum profitability of equity based on the data obtained from the benchmarking analysis.

Keywords: management, enterprise, monitoring, problem monitoring, financial result.

Fig.: 1. **Tbl.:** 1. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 14.

Kruhlova Olena A. – PhD (Economics), Professor, Professor of the Department of Economics and Management, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: ekruglova767@gmail.com

Kozub Viktoriia O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economics, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: kozub.viktoria71@gmail.com

Процеси, що відбуваються на рівні національної та світової економіки, доводять актуальність досліджень, спрямованих на пошук і розробку механізмів ефективного управління підприємством. Посилення конкуренції й активізація процесів концентрації капіталу на ринку торговельних послуг, особливості господарських відносин, територіальна розгалуженість і диверсифікація діяльності торговельних підприємств ускладнюють торговельний менеджмент, що потребує вдосконалення існуючих та впровадження нових інструментів управління, які дозволяють будувати стратегію й тактику розвитку підприємства в умовах невизначеності. Провідну роль серед інструментів управління торговельним підприємством відведено моніторингу фінансових результатів, реалізація якого забезпечує обґрунтування, ухвалення та впровадження необхідних управлінських рішень щодо функціонування та розвитку торговельного підприємства.

Питання моніторингу фінансових результатів підприємства не є новими для економічної науки. Суть і особливості формування системи моніторингу в загальній системі управління підприємством досліджено в працях І. Бланка [1], В. Галіцина [2], М. Пугачової [3], Ю. Іванова [4], О. Тищенко [4] та ін. Теоретичні, методичні та практичні аспекти управління фінансовими результатами наведено в наукових публікаціях Дж. Ван Хорна [5], Р. Хігінса [6], Р. Брейлі [7], Л. Дікань [8], В. Савчука [9], О. Терещенка [10] та ін., особливості формування і використання фінансових результатів торговельних підприємств подано в працях Н. Власової [11], Н. Міценко [12], А. Садекова [13], А. Фролової [14] та ін.

Незважаючи на активні пошуки зарубіжних і вітчизняних учених-економістів, певні питання у сфері моніторингу фінансових результатів дотепер залишаються нерозв'язаними. Зокрема, існує проблема формалізації показників та розробки відповідного методичного забезпечення з визначення нормативних значень для моніторингу фінансових результатів, що забезпечили б підвищення рівня обґрунтованості господарських рішень з управління фінансовими результатами загалом.

Метою статті є обґрунтування цільових значень показників для проблемного моніторингу фінансових результатів діяльності торговельного підприємства.

Аналіз фахової літератури щодо характеристик моніторингу [2–4; 9] та управління фінансовими результатами [8–14] дозволив визначити суть моніторингу фінансових результатів підприємства, зміст якого подано як систематичне спостереження за формуванням і використанням фінансових результатів, що передбачає вимірювання й порівняння фактичних величин фінансових результатів із цільовими, що відображають бажані значення фінансових результатів у поточному періоді та довгостроковій перспективі. Після узагальнення існуючих розробок [1–4; 9] у системі моніторингу фінансових результатів виділено проблемний моніторинг, особливістю якого є спрямування безпосередньо на проблемні питання формування та використання фінансових результатів. З огляду на те, що проблемний моніторинг полягає у виявленні закономірностей, процесів, небезпек, які відомі та актуальні з точки зору досягнення цільових

настанов розвитку підприємства, існує необхідність обґрунтування цільових значень показників фінансових результатів.

Зазначимо, що обґрунтування цільових значень фінансових результатів потребує попереднього оцінювання стану та тенденцій розвитку господарюючого суб'єкта, адже на різних етапах розвитку цільові настанови функціонування підприємства загалом і цілі щодо фінансових результатів зокрема є різними. Ураховуючи залежність між фінансовими результатами, на підприємстві доцільно сформувати систему цільових значень показників, збалансованих за ланцюгом «вхідний – розрахунковий показник». У співвідношенні вхідних і розрахункових значень показників початковим є вхідне значення певного фінансового результату. На підставі вхідного цільового значення та з використанням формалізованих зв'язків між різними видами доходів і витрат підприємства визначаються розрахункові значення фінансових результатів.

Щодо вхідного цільового показника фінансових результатів відзначимо таке. Згідно з діючою системою обліку кінцевим показником діяльності є чистий прибуток, величина та динаміка якого є значущими з точки зору найбільш загальних висновків щодо ефективності функціонування та розвитку торговельного підприємства. Абсолютний розмір і зміна чистого прибутку за періодами часу відображають результат господарювання за звітний період, а також можливості підприємства щодо самофінансування та реалізації інтересів найманих працівників і власників капіталу. Співвідношення чистого прибутку та власного капіталу використовують для оцінювання ефективності формування фінансових результатів і аналізу використання капіталу, інвестованого власниками. За інших однакових умов порівняння показника рентабельності власного капіталу з дохідністю безризикових цінних паперів дозволяє зробити висновок про інвестиційну привабливість окремого господарюючого суб'єкта й перспективи утримання власника в певному бізнесі. З огляду на зазначене вище вважаємо, що під час розрахунку цільових значень моніторингу фінансових результатів слід урахувувати величину чистого прибутку. Цільові значення показників інших видів фінансових результатів (фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, фінансовий результат від іншої звичайної діяльності, фінансовий результат від операційної діяльності та ін.) визначатимуться послідовно з урахуванням цільових значень попередніх показників і вхідних умов (можливостей та обмежень) щодо формування окремих видів фінансових результатів.

З огляду на те, що фінансові результати являють собою сукупність взаємопов'язаних показників, визначаючи їх значення для проблемного моніторингу, слід виходити із загальних цільових настанов управління фінансовими результатами торговельного підприємства, які можуть бути різними залежно від ситуації, що склалася на підприємстві. Загальна цільова настанова підприємницької діяльності – отримання прибутку (доходу) – видозмінюється й уточнюється з урахуванням

інших цілей розвитку торговельного підприємства, зокрема цілей щодо обсягу діяльності, збереження позиції в галузі та ін. Фінансові результати в цьому випадку виступають як результат і підґрунтя для реалізації цілей розвитку господарюючого суб'єкта.

Цільові настанови щодо фінансових результатів підприємства торгівлі визначаються за результатами ідентифікації стану та динаміки його розвитку. Важливим при цьому є визначення ключових показників, величина та зміни яких дозволить ідентифікувати ситуацію щодо розвитку торговельного підприємства. Науковці розв'язують це питання з використанням традиційних методів діагностики, експертної оцінки та дискримінантного аналізу. В основі традиційних методів – використання горизонтального, вертикального, трендового аналізу, аналіз відносних показників, порівняльний аналіз; в основі експертної оцінки – узагальнення інформації про напрями діяльності господарюючого суб'єкта за результатами спеціальних опитувань; в основі дискримінантного аналізу – комплекс методів та прийомів математичної статистики.

Кожен із наведених підходів може застосовуватися в практичній діяльності. За традиційного підходу побудовано методики оцінювання фінансового стану, інвестиційної привабливості, моделі Du Pont, ZVEI [10, с. 56–59]. Експертну оцінку використано для виявлення проблем розвитку підприємства, що реалізовано в рамках проекту фінансової реструктуризації [9, с. 8–11]. Дискримінантний аналіз є основою моделі Альтмана, системи показників Бівера, моделі дискримінантного аналізу О. Терещенка [10, с. 58–76]. За відповідного інформаційного забезпечення кожна з поданих моделей та систем може бути реалізована на підприємстві.

Проте, відаючи належне існуючим розробкам, відзначимо, що в практичній діяльності, на етапі експрес-оцінки, використання складних багатоетапних систем аналізу є невиправданим. За необхідності отримання швидкої однозначної відповіді щодо загальних напрямів розвитку підприємства доцільним є використання нескладних методів діагностики стану підприємства на основі обмеженої кількості показників. У підприємства існує певна система цілей, оцінити досягнення яких можна через відповідний їм обмежений набір показників. Інші показники містять зайву для управління інформацію та лише ускладнюють процеси збору та обробки даних.

На підставі зазначеного вище, урахуваючи критерії повноти й достатності вихідної інформації, а також комплексності, вірогідності й неупередженості отрима-

них висновків, для ідентифікації економічної ситуації торговельного підприємства рекомендовано застосувати методичний підхід, що ґрунтується на засадах «золотого правила економіки підприємства», згідно з яким особливості розвитку господарюючого суб'єкта визначаються за співвідношенням трьох ключових показників: темпу зміни прибутку, темпу зміни товарообороту і темпу зміни активів. Визнається, що підприємство функціонує ефективно, якщо одночасно виконуються такі умови: темп зміни прибутку перевищує 100%, темп зростання прибутку вище за темпи зростання виручки, а темп зростання виручки перевищує темпи зростання активів. Саме таке співвідношення свідчить про комерційну успішність діяльності підприємства (темп зростання прибутку перевищує темп зростання виручки), активність у формуванні активів (приріст активів) та ефективне їх використання (темп зростання виручки вище порівняно з темпом зростання активів), що відповідає загальним економічним цілям розвитку підприємства.

Слід відзначити, що інколи «золоте правило» не діє. У практиці господарювання фінансовий результат може мати як додатне, так і від'ємне значення, активний інвестиційний розвиток підприємства супроводжується відставанням темпу зростання виручки від зростання активів, зниження комерційної активності – дисбалансом у динаміці товарообороту і прибутку. З огляду на зазначене для ідентифікації ситуації з функціонування та розвитку торговельного підприємства рекомендовано виходити із загальних якісних характеристик щодо динаміки прибутку, товарообороту й активів (тобто констатації факту про їх зростання чи зниження), визначених із урахуванням абсолютного розміру фінансового результату (прибутку/збитку). Основні варіанти співвідношення змін прибутку, товарообороту та активів подано на рис. 1.

Наведена матриця побудована з урахуванням динаміки змін основних результатів діяльності й активів і дозволяє ідентифікувати загальну ситуацію з розвитку підприємства в режимі експрес-оцінки, що доводить її переваги порівняно з іншими методичними розробками з визначення етапу життєвого циклу господарюючого суб'єкта, які передбачають поглиблений аналіз великої кількості циклоутворюючих чинників, зокрема дослідження в динаміці показників прибутку від продажів, частки власних коштів, коефіцієнта поточної ліквідності, забезпеченості запасів джерелами формування, автономії, товарообороту, чистого прибутку, інвестиційних витрат, частки ринку, чисельності персоналу, обсягу

Назва показника		ΔT > 0		ΔT < 0	
		ΔA > 0	ΔA < 0	ΔA > 0	ΔA < 0
ЧП > 0	ΔЧП > 0	1	2	3	4
	ΔЧП < 0	5	6	7	8
ЧП < 0	ΔЧП > 0	9	10	11	12
	ΔЧП < 0	13	14	15	16

Позначки: ЧП – чистий прибуток; Т – товарооборот; А – активи; Δ – зміна показника

Рис. 1. Варіанти співвідношення змін чистого прибутку, товарообороту й активів

Джерело: складено за [11].

продажів, поточної вартості бізнесу, структури капіталу, інвестиційного ризику та ін.

Ураховуючи динаміку чистого прибутку, товарообороту й активів, визначено 16 варіантів розвитку подій, які, за аналогією з основними етапами життєвого циклу, подано у вигляді таких етапів: становлення – розвиток – стабільність – спад.

Квадрант 1 характеризує ситуацію, що відповідає етапу зростання підприємства, а позитивна динаміка товарообороту, чистого прибутку й активів господарюючого суб'єкта свідчить про високий рівень активності цього процесу на підприємстві. Квадранти 2, 5, 6 відповідають етапу стабілізації діяльності підприємства, що, за умови загального зростання товарообороту, в окремі періоди часу супроводжується зменшенням чистого прибутку або оптимізацією розміру активів. Співвідношення показників у квадрантах 3, 4, 7 відображають уповільнений спад діяльності підприємства, про що свідчить загальне зниження товарообороту – індикатор низької комерційної активності господарюючого суб'єкта. Квадранти 9, 10, 13 та 14 відповідають етапу становлення підприємства, для якого характерним є зростання товарообороту і збільшення активів.

Фінансовий результат на ранніх стадіях розвитку підприємства може бути й від'ємним, а зменшення активів в окремі періоди часу свідчить про намагання їх оптимізувати. Від'ємне значення фінансового результату та/або його зменшення за періодами часу на тлі скорочення обсягів реалізації є найбільш тривожним у функціонуванні торговельного підприємства, адже свідчить про те, що підприємство перебуває у фазі спаду. Разом із тим, погіршення ситуації на підприємстві може бути оцінено по-різному, залежно від співвідношення в динаміці ключових показників. Зменшення збитку на тлі скорочення обсягу товарообороту свідчить про позитивні зрушення в системі управління витратами та проблеми в проведенні маркетингової та

цінової політики, а також політики управління активами підприємства (квадранти 11 та 12), що ідентифіковано як уповільнений спад. Погіршення фінансового результату на тлі зменшення обсягу товарообороту, що супроводжується скороченням активів (квадранти 8 та 16), свідчить про фазу спаду в діяльності торговельного підприємства. Нарощення активів за умови зниження ефективності господарської діяльності (квадрант 15) є ознакою невідповідності управлінських рішень економічній ситуації на підприємстві, що також свідчить про перебування підприємства у фазі глибокого спаду.

На підставі систематизації варіантів співвідношення динаміки чистого прибутку, товарообороту й активів підприємства виділено цільові настанови щодо фінансових результатів та обґрунтовано відповідні значення чистого прибутку (табл. 1).

За умови від'ємного чистого фінансового результату (квадранти 9–16) цільовою настановою є вихід із зони кризи. Розв'язуючи питання беззбиткової діяльності, основну увагу слід приділити взаємозв'язку «товарооборот – витрати – прибуток». Як зазначено в дослідженні [13, с. 81], об'єктами регулювання в умовах досягнення критичної точки виступатимуть складові операційного важеля.

Якщо кінцевий фінансовий результат є додатним (квадранти 1–8), то основними цілями є максимізація або збереження його розміру на певному рівні. Для розрахунку чистого прибутку торговельного підприємства рекомендовано використовувати показник рентабельності власного капіталу. Мультиплікативний зв'язок рентабельності власного капіталу з прибутковістю продажів, оборотністю активів та структурою капіталу, з одного боку, надає можливості для факторного аналізу діяльності підприємства в окремі періоди часу, а з іншого – дозволяє спланувати потрібні значення показників прибутковості, структури та оборотності на майбутній період, щоб досягти цільових показників рентабельності [12].

Таблиця 1

Цільові значення чистого прибутку торговельного підприємства

Ідентифікація етапу життєвого циклу	Мета управління фінансовими результатами	Цільове значення чистого прибутку
Становлення	Забезпечення беззбиткової діяльності	$ЧП_u = 0$, де $ЧП_u$ – чистий прибуток (цільовий) підприємства
Уповільнений спад		
Глибокий спад		
Стабілізація	Забезпечення / збереження темпів зростання фінансових результатів. Забезпечення максимальної рентабельності власного капіталу за даними підприємства	$ЧП_u = BK \cdot R_{BK}^{\max}$, де BK – власний капітал підприємства; R_{BK}^{\max} – рентабельність власного капіталу (максимальна) підприємства
Уповільнений розвиток		
Уповільнений спад		
Активний розвиток	Збільшення фінансового результату. Забезпечення рентабельності власного капіталу на рівні підприємств-конкурентів	$ЧП_u = BK \cdot R_{BK}^{\max}$, де R_{BK}^{\max} – рентабельність власного капіталу (максимальна) підприємства-конкурента

Джерело: авторська розробка.

Цільове значення показника рентабельності власного капіталу залежатиме від загальних характеристик функціонування та розвитку господарюючого суб'єкта. Якщо підприємство перебуває на етапі стабілізації, або відзначено уповільнений розвиток, або має місце зниження комерційної активності, то під час визначення цільового значення чистого прибутку слід виходити з обсягу власних коштів та максимального значення показника рентабельності власного капіталу за даними господарюючого суб'єкта. Якщо підприємство перебуває на стадії активного розвитку та має за мету максимізувати фінансовий результат, то, визначаючи цільове значення чистого прибутку, слід ураховувати максимальне значення рентабельності власного капіталу підприємства-конкурента. З урахуванням цільового значення чистого прибутку та умов оподаткування визначається цільове значення фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування.

Наступним етапом формування показників проблемного моніторингу є визначення системи показників основних видів фінансових результатів. Для цього пропонується використати співвідношення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, що визнаний як цільовий, та фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, що отриманий на підставі багатоваріантних прогнозних значень окремих видів фінансових результатів. Як цільові у плановому періоді слід прийняти ті показники фінансових результатів за окремими видами діяльності, що в сукупності дозволяють отримати фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, найбільш близький до цільового. Розглянемо питання розрахунку прогнозної величини відповідного показника.

У системі показників фінансових результатів торговельного підприємства вхідним є фінансовий результат від реалізації. Він є визначальним під час розрахунку фінансового результату від операційної діяльності зокрема та фінансового результату до оподаткування загалом. Тому визначення прогнозних величин фінансових результатів торговельного підприємства пропонується розпочати з розрахунку фінансового результату від продажів. На цьому етапі доцільне використання моделі, наведеної в праці [11, с. 132]. На думку авторів, модель приросту фінансових результатів має такий вигляд:

$$\frac{\Delta\Phi Pp}{\Phi P_{\delta}} = \frac{[L_{on}_{\eta} \cdot \Delta I_{\eta} \cdot (1 + \Delta I_{\eta}) + L_{on}_{\eta} \cdot \Delta I_{\eta}] - [(1 + \Delta I_{\eta}) \cdot C_{\delta} \cdot \Delta I_{\eta} + B_{nocm}_{\delta} \cdot \Delta I_{\eta}]}{\Phi P_{\delta}}, \quad (1)$$

де $\Delta\Phi Pp$ – приріст фінансового результату від реалізації (прогнозний), тис. грн;

ΦP_{δ} – фінансовий результат від реалізації (у базовому періоді), тис. грн;

L_{on}_{η} – операційний леверидж (ціновий);

ΔI_{η} – зміна цін реалізації товарів у плановому періоді порівняно з базовим, у частках;

ΔI_{η} – зміна натурального обсягу продажів товарів у плановому періоді порівняно з базовим, у частках;

L_{on}_{η} – операційний леверидж (натуральний);

C_{δ} – собівартість реалізованих товарів (у базовому періоді), тис. грн;

ΔI_{η} – зміна закупівельних цін на реалізовані товари в плановому періоді порівняно з базовим, у частках;

B_{nocm}_{δ} – витрати постійні (у базовому періоді), тис. грн;

ΔI_{η} – зміна цін і тарифів на інші види використовуваних ресурсів і послуг у плановому періоді порівняно з базовим, у частках.

Використання цієї моделі дозволяє здійснювати багатоваріантні розрахунки з визначення змін фінансового результату від реалізації з урахуванням змін фізичного обсягу продажів, рівня цін реалізації, закупівельних цін, а також цін і тарифів на інші види ресурсів і послуги.

Ураховуючи взаємозв'язок між показниками, прогнозний фінансовий результат до оподаткування може бути поданий у такому вигляді:

$$\Phi P_{\delta, on_{np}} = \Phi Pp_{\delta} + \Delta\Phi Pp_{np} + \Phi P_{in, on_{\delta}} + \Delta\Phi P_{in, on_{np}} + \Phi P_{in_{\delta}} + \Delta\Phi P_{in_{np}}, \quad (2)$$

$$\Phi P_{\delta, on_{np}} = \Phi P_{\delta, on_{\delta}} + \Delta\Phi Pp_{np} + \Delta\Phi P_{in, on_{np}} + \Delta\Phi P_{in_{np}}, \quad (3)$$

де $\Phi P_{\delta, on_{np}}$ – фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (прогнозний), тис. грн;

$\Phi P_{\delta, on_{\delta}}$ – фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (у базовому періоді), тис. грн;

ΦPp_{δ} – фінансовий результат від реалізації (у базовому періоді), тис. грн;

$\Delta\Phi Pp_{np}$ – зміна фінансового результату від реалізації (прогнозна) у плановому періоді, тис. грн;

$\Phi P_{in, on_{\delta}}$ – фінансовий результат від іншої операційної діяльності (у базовому періоді), тис. грн;

$\Delta\Phi P_{in, on_{np}}$ – зміна фінансового результату від іншої операційної діяльності (прогнозна) у плановому періоді, тис. грн;

$\Phi P_{in_{\delta}}$ – фінансовий результат від інших видів звичайної діяльності (у базовому періоді), тис. грн;

$\Delta\Phi P_{in_{np}}$ – зміна фінансового результату від інших видів звичайної діяльності (прогнозна) у плановому періоді, тис. грн.

Представлення вихідної моделі в розгорненому вигляді дозволяє подати прогнозне значення фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування за умови виділення прогнозних значень основних видів фінансових результатів. Змінюючи значення основних показників у формулах (1) та (3), можна визначити різні прогнозні значення окремих видів фінансових результатів і фінансових результатів від звичайної діяльності до оподаткування. У підсумку як показники для проблемного моніторингу приймають ті значення фінансових результатів (від основної, іншої операційної діяльності, інших видів звичайної діяльності), які найбільшою мірою наближують прогнозну величину фінансового результату до оподаткування до його цільового значення.

Таким чином, сукупність показників для проблемного моніторингу в межах торговельного підприємства включатиме цільові значення чистого прибутку, фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, фінансові результати від основної та іншої операційної діяльності, а також фінансові результати від іншої звичайної діяльності.

ВИСНОВКИ

Для запровадження проблемного моніторингу фінансових результатів розроблено методичні засади визначення цільового значення чистого прибутку, які ґрунтуються на врахуванні загальних настанов з управління фінансовими результатами підприємства на різних етапах його розвитку. Розглядаючи моніторинг як елемент у загальній системі управління підприємством, обґрунтовано систему показників для моніторингу фінансових результатів у плановому періоді, що базується на методі факторного моделювання та передбачає здійснення багатоваріантних розрахунків фінансових результатів на кожному етапі їх формування. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бланк И. А.** Основы финансового менеджмента: в 2-х т. 3-е изд. Киев: Ника-Центр, 2007. Т. 1. 592 с.
2. **Галицин В. К.** Системи моніторингу: монографія. Київ: КНЕУ, 2000. 231 с.
3. **Пуначова М. В.** Методологічні засади статистичного моніторингу ділової активності підприємств: монографія. Київ: Інформ.-аналіт. агентство, 2007. 535 с.
4. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: монографія/за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. О. М. Тищенко. Харків: ВД «НЖЕК», 2006. 384 с.
5. **Van Horne, J. C., Wachowicz, J. M.** Fundamentals of Financial Management. Harlow: Prentice Hall, 2009. 744 p.
6. **Higgins, R. C.** Analysis for Financial Management. New York: Mc Graw-Hill Book Company, 2015. 466 p.
7. **Brealey, R. A., Myers, S. C., Marcus A. J.** Fundamentals of Corporate Finance. New York: Mc Graw-Hill Book Company, 2001. 652 p.
8. **Дікань Л. В., Вороніна О. О.** Фінансовий результат підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз: монографія. Харків: СПД ФО Лібуркіна Л. М., 2008. 92 с.
9. **Савчук В. П.** Стратегія + Фінанси: уроки прийняття бізнес-решень для керівників. Київ: Company Group, 2009. 352 с.
10. **Терещенко О. О.** Управління фінансовою санацією підприємства. Київ: КНЕУ, 2006. 552 с.
11. **Власова Н. О., Мелушова І. Ю.** Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібною торгівлю: монографія. Харків: ХДУХТ, 2008. 259 с.
12. **Міценко Н. Г., Міщук І. П.** Ефективність і результативність діяльності торговельного підприємства: оцінка та планування. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.8. С. 260–268.
13. **Садеков А. А., Коструба А. В.** Регулирование рентабельности в торговом предприятии: монография. Донецк: ДонГУЭТ, 2000. 101 с.
14. **Фролова Л. В., Семерунь Л. В.** Ефективність управління фінансовими результатами торговельних підприємств: монографія. Донецьк: Ноулідж, 2011. 187 с.

REFERENCES

- Blank, I. A. *Osnovy finansovogo menedzhmenta* [Fundamentals of financial management], vol. 1. Kyiv: Nika-Tsentr, 2007.
- Brealey, R. A., Myers, S. C., and Marcus, A. J. *Fundamentals of Corporate Finance*. New York: McGraw-Hill Book Company, 2001.
- Dikan, L. V., and Voronina, O. O. *Finansovyi rezultat pidpriemstv: teoretychni uzahalnennia ta prykladnyi analiz* [Financial results of enterprises: theoretical generalizations and applied analysis]. Kharkiv: SPD FO Liburkina L. M., 2008.
- Frolova, L. V., and Semerun, L. V. *Efektivnist upravlinnia finansovymy rezultatamy torhovelnykh pidpriemstv* [Efficiency of management of financial results of trading enterprises]. Donetsk: Noulidzh, 2011.
- Halitsyn, V. K. *Systemy monitorynhu* [Monitoring systems]. Kyiv: KNEU, 2000.
- Higgins, R. C. *Analysis for Financial Management*. New York: McGraw-Hill Book Company, 2015.
- Mitsenko, N. H., and Mishchuk, I. P. "Efektivnist i rezultativnist diialnosti torhovelnoho pidpriemstva: otsinka ta planuvannia" [Efficiency and Effectiveness of a Trading Enterprise: Estimation and Planning]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 22.8 (2012): 260-268.
- Puhachova, M. V. *Metodolohichni zasady statystychnoho monitorynhu dilovoi aktyvnosti pidpriemstv* [Methodological bases of statistical monitoring of business activity of enterprises]. Kyiv: Inform.-analit. ahentstvo, 2007.
- Sadekov, A. A., and Kostrubia, A. V. *Regulirovaniye rentabelnosti v tovgovom predpriyatii* [Regulation of profitability in a trading enterprise]. Donetsk: DonGUET, 2000.
- Savchuk, V. P. *Strategiya + Finansy: uroki prinyatiya biznesresheniy dlya rukovoditeley* [Strategy + Finance: the lessons of making business decisions for managers]. Kyiv: Company Group, 2009.
- Teoretychni osnovy konkurentnoi stratehii pidpriemstva* [Theoretical foundations of the competitive strategy of the enterprise]. Kharkiv: INZHEK, 2006.
- Tereshchenko, O. O. *Upravlinnia finansovoiu sanatsiieiu pidpriemstva* [Management of financial rehabilitation of the enterprise]. Kyiv: KNEU, 2006.
- Van Horne, J. C., and Wachowicz, J. M. *Fundamentals of Financial Management*. Harlow: Prentice Hall, 2009.
- Vlasova, N. O., and Melushova, I. Yu. *Efektivnist formuvannia finansovykh rezultativ pidpriemstv rozdrubnoi torhivli* [Effectiveness of the formation of financial results of retail enterprises]. Kharkiv: KhDUKht, 2008.